

الاصول الثلاثة

سى بنچينه كان

الامام محمد بن عبدالوهاب

وه رگيرانى باوكى حارث

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بزانه خوا رهحمت پی بکا که له سه زمان پیویسته چوار باس فیربین :
یه کهم: زانست : ئه ویش ناسینی خواجه ، وه ناسینی پیغه مبه ره که یه تی ، وه ناسینی
دینی ئیسلامه به به لگه .

دووه م : کارکردن به و زانسته .

سیهه م : بانگه وازکردن بو لای ئه و زانسته .

چواره م : ئارام گرتن له سه ر ئازار کیشان له پیناوی .

به لگه ش فرموده ی خواجه به رزه : **{وَالْعَصْرُ . إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ . إِيَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّاصُوا بِالْحَقِّ وَتَوَّاصُوا بِالصَّبْرِ}** {العصر ۱-۳ پیشه و اشافعی - رحمه الله تعالی - ده فرموی : (ئه گهر خوا هیچ حوجه یه کی نه نار دبا بو دروست کراوه کانی ته نها ئه و سوره ته ئه وه به سیان بو) ، وه بوخاری _ _ ده فرموی : (باب العلم قبل القول والعمل) واته : باسی زانین پیس قسه و کرده وه یه ، به لگه ش فرموده ی خواجه به رزه : **{فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ}** { محمد ۱۹ به زانین دهستی پیگردوه پیس قسه و کرده وه .

بزانه خوا رهحمت پی بکا له سه ر هه موو موسلمانیکی نیرو می پیویسته
ئه و سی باسه فیربی وه کاریان پی بکا .

یه کهم : که خوا دروستی کردوین وه رۆزی داوین وا وازی لینه هیناوین
و فراموشی نه کردوین به لگو پیغه مبه ریکی بو نار دوین جا هه رکه سیک
گوئی رایه لی بکا ده چپته به هشت وه هه رکه سی سه ریچی بکا ده چپته
ناو ئاگر . به لگه ش فرموده ی خواجه به رزه : **{إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ**

كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا . فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلاً} {المزمل ۱۵-۱۶

دووه م : ئه وه یه که خوا رازی نابی که س بکری به هاو به شی له په رستندا
نه فریشته ی نزیکی خواو نه پیغه مبه ریکی نیردراو به لگه ش فرموده ی
خواجه : **{وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا}** {الجن ۱۸

سیهه م : بزانی که که سیک گوئی رایه لی فرمانه کانی پیغه مبه ر صلی الله علیه
وعلی اله وسلم بی و ته نها خوا بپه رستی بوی دروست نیه دوستایه تی و
لاگیری ئه و که سانه بکا که دژایه تی خواو پیغه مبه ره که ی صلی الله علیه وعلی
اله وسلم ده که ن ئه گهر نزیکترین که سیش بی لی به لگه ش فرموده ی
خواجه : **{لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا**
آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ

وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ {المجادلة ٢٢}

بزانه خوا بتخاته سهر ریگای گوی پرایه لی خوی و بهرده وامت بکا که حه نیفیه ت دینی ئیبراهیم ئه وه یه : خوا بپه رستی به ته نهایی و به ئیخلاسی گوی پرایه لی بکه ی ، وه به وه خوا فه رمانی کردو وه به هه موو خه لک ، وه بؤ ئه مه ش دروستی کردوون وه ک ئه فه رموی : { وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ } الذاریات ٥٦ مانای یعبدون : ته نها من بپه رستن وه گه وره ترین شت که خوا فه رمانی پی کردو وه یه کتاپه رستیه : ئه ویش به یه ک کردنی خواجه له په رستندا ، وه گه وره ترین شت که خوا نه هی لی کردو وه هاوبه ش دانانه (الشرك) : ئه ویش داوا کردنه له یه کیکی تر له گه ل خوا دا به لگه ش فه رموده ی خواجه : { وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا } النساء ٣٦ ئه گه ر پی یان ووتی ئه و سی بنچینانه کامه یه که پیویسته له سهر مروّف بیان ناسی ؟ بلّی : ناسینی به نده یه بؤ په روه ردگاری و دینه که ی و پیغه مبه ره که ی محمد صلی الله علیه وعلی اله وسلم .

ئه گه ر پی یان ووتی : په روه ردگارت کی یه ؟ بلّی : په روه ردگارم (الله) یه که من و هه موو بونه وه ری به به خششی خوی په روه رده کردو وه ، وه ته نها ئه و په رستراومه هیچ په رستراویکم نیه جگه له و به لگه ش فه رموده ی خواجه : { الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ } الفاتحة ٢ هه موو شتیک بیجگه له خوا یه کیکه له و جیهانه منیش یه کیکم لو جیهانه ، ئه گه ر پی یان ووتی به چی په روه ردگارت ناسیوه ؟ بلّی : به نیشانه کانی و دروستکراوه کانی ، له نیشانه کانی شه وو پوژو خورو مانگ ، وه له دروستکراوه کانی هه وت ئاسمانه که و هه وت زه ویه که و ئه وه ی تی یاندا یه و ئه وه ی له به نییان دایه به لگه ش فه رموده ی خواجه : { وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ } فصلت ٣٧

وه فه رموده ی خوی به رز : { إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَنِينًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ } الاعراف ٥٤

وه په روه ردگار (الرب) په رستراو (معبود) ه به لگه ش هه رموده ی خواجه : { يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ . الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ

الأرض فراشاً وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ {البقرة ۲۱-۲۲}

ابن كثير _ رحمه الله تعالى _ ده فهرموئى : دروست كه رى ئو شتانه شايانى پهرستنه .

وه جوره كانى پهرستن كه خوا فهرمانى پيى كردووه وهك ئيسلام ، وه ئيمان ، وه ئيحسان ، وه ههر له جوره كانى پهرستن پارانه وه (الدعاء) وه ترس (الخوف) وه تكاو ئوميد بوون (الرجاء) وه پشت بهستن (التوكل) وه ئاره زوو كردن (الرغبة) وه (الرهبه) _ ترس له گه ل هه ولدان بو رزگار بوون له وشته لى ده ترسى _ وه (خشوع) وه (الخشية) _ بوونى ئه پهرى ترس له گه ل به گه وره زانىنى ئه وه كه سه لى ده ترسى _ ، وه گه پرانه وه (الانابة) ، وه يارمه تى خواستن (الاستعانة) ، وه په نا پيى گرتن (الاستعاذه) ، وه هانا بو بردن و داواى فريا كه وتن (الاستغاثة) ، وه سه ربرين (الذبح) _ قوربانى كردن _ ، وه له خو گرتن (النذر) ، وه غه يرى وانهش له جوره كانى پهرستن كه خوا فهرمانى پيى كردووه ده بى هه مووى بو خوا بى به لگهش فهرموده لى خوايه : {وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا} الجن ۱۸ هه ركه سيك جورىك له و پهرستنه بو غه يرى خوا ئه نجام بدا ئه وا (مشارك) و (كافر) ه به لگهش فهرموده لى خوايه : {وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ} المؤمنون ۱۱۷

وه له فهرموده لى پيغه مبه ر صلى الله عليه وعلى اله وسلم هاتوه : (الدعاء مخ العبادة) _ تيبينى ئه وه فهرموده لى لاوازه راسته كه لى ئه مه يه (الدعاء هو العبادة) _ وه به لگهش له سه ر ئه وه لى پارانه وه (دعاء) پهرستنه فهرموده لى خوايه : {وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ} غافر ۶۰ وه به لگه له سه ر (التوكل) فهرموده لى خوايه : {وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ} المائدة ۲۳ وه ده فهرموئى : {وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ} الطلاق ۳

وه به لگه لى (الرغبة) و (الرهبه) و (الخشوع) فهرموده لى خواى به رزه : {إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رِعَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ} الانبياء ۹۰ وه به لگه لى (الخشية) فهرموده لى خواى به رزه : {فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي} البقرة ۱۵۰

وہ بہ لگہی (الانابة) فرمودہی خوائ بہرزہ : {وَأَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ} الزمر ٤٤ وہ بہ لگہی (الاستعانة) فرمودہی خوائ بہرزہ : {إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ} الفاتحة ٥ وہ لہ فرمودہی پیغمبر صلی اللہ علیہ وعلی آلہ وسلم ہاتوہ (اذا استعنت فاستعن بالله) وہ بہ لگہی (الاستعاذة) فرمودہی خوائ بہرزہ : {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ} الفلق ١ وہ : {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ} الناس ١ وہ بہ لگہی (الاستغاثة) فرمودہی خوائ بہرزہ : {إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَبَ لَكُمْ} الانفال ٩ وہ بہ لگہی (الذبح) فرمودہی خوائ بہرزہ : {قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ . لَا شَرِيكَ لَهُ} الانعام ١٦٢ و١٦٣ وہ لہ سونہ تیش ہاتوہ : (لعن الله من ذبح لغير الله) وہ بہ لگہی (النذر) فرمودہی خوائ بہرزہ : {يُؤْفُونَ بِالَّذِينَ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا} الانسان ٧

بنچینہی دووہم : ناسینی دینی ٹیسلام بہ بہ لگہ : ٹہویش مل کہ چ کردنہ بؤ خوا بہ یہ کتاپہ رستی و مل کہ چ کردن بؤ جئ بہ جئ کردنی فرمانہ کانی ، وہ خو بہری کردن لہ ہاوبہش دانان (الشرك) و ٹہو کہ سانہی ہاوبہش دا دہنن بہ خوا ، ٹہویش سئ پلہیہ : ٹیسلام م ٹیمان و ٹیحسان ، ہر پلہیہ ک پایہی خوئی ہہیہ .

پلہی یہ کہم ٹیسلام : پایہ کانی ٹیسلام پیجنن : شایہدی دان بہ لا الہ الا اللہ محمد رسول اللہ ، نویژ کردن ، زہکات دان ، بہ پوژی بونی مانگی رہ مہزان ، سہردانی مالی خوا ، بہ لگہی شاہیدی دان فرمودہی خوائ بہرزہ : {شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ} آل عمران ١٨ ، وہ ماناکہشی : ہیچ پەرستراویک نیہ بہ حق تہنہا (اللہ) ، (لا الہ) دوورخستنہ وہ نہ ہیشتنی ہہموو ٹہو شتانہی بیجگہ لہ خوا دہ پەرستری ، (الا اللہ) جیگیر کردنی پەرستن (العبادة) بؤ خوا بہ تہ نیایی ہاوبہشی نیہ لہ پەرستندا ہر و ہک ہاوبہشی نیہ لہ مولکیدا ، وہ تہفسیرہ کہشی کہ پوونی دہکاتہ وہ ٹہوہیہ خوائ بہرز دہ فرموی : {وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ . إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِين . وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ} الزخرف ٢٨، ٢٧، ٢٦ وہ فرمودہی : {قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ} آل عمران ٦٤ وہ بہ لگہی

شاهییدی دان به (محمد رسول الله) فرموده‌ی خوی به‌رزه: **{لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ}** التوبة ۱۲۸

وه مانای شاهییدی دان به محمد رسول الله گوئی رایه‌لی کردنی له وه‌دا که فرمانی پی کردوو وه به راست زانینی له وه‌دا که هه‌والی پی داوه و دوور که‌وتنه‌وه و واز هی‌نانه له‌وه‌ی که نه‌هی لی کردوو وه و جله‌و گیری لی کردوو وه ، وه خوا نه‌په‌رستین ته‌نجا به‌و شه‌رعه‌نه‌بی که نه‌هی هی‌ناویه‌تی . وه به‌لگه‌ی نویژ کردن و زه‌کات دان و ته‌فسیری یه‌کتا په‌رستی فرموده‌ی خوی به‌رزه: **{وَمَا أَمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءً وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ}** البینه ۵ وه به‌لگه‌ی پوژی گرتن فرموده‌ی خوی به‌رزه: **{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ}** البقرة ۱۸۳ وه به‌لگه‌ی حه‌ج کردن فرموده‌ی خوی به‌رزه: **{وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ}** عمران ۹۷.

پله‌ی دووه‌م ئیمان: که نه‌ویش هه‌فتا و نه‌ه‌نده به‌شه‌یه به‌رزترین به‌شی گوتنی لا اله الا الله یه وه نزمترین به‌شیان لادانی ئازاره له سه‌ر ریگا ، وه شهرم (الحیاء) به‌شیکه له ئیمان . وه پایه‌کانی شه‌شن: برپوا به‌خواو به فریشته‌کانی و به‌کتیبه‌کانی و به پیغه‌مبه‌رانی و به پوژی دواپی و برپوا به قه‌ده‌ر خیره شه‌پی . وه به‌لگه له سه‌ر نه‌و شه‌ش پایه فرموده‌ی خوی به‌رزه: **{لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ}** البقرة ۱۷۷ وه به‌لگه‌ی قه‌ده‌ر فرموده‌ی خوی به‌رزه: **{إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ}** القمر ۴۹.

پله‌ی سیه‌م ئیحسان: نه‌ویش یه‌ک پایه‌یه: خوا به‌رستی هه‌روه‌ک ده‌بیینی نه‌گه‌ر توش نه‌بیینی نه‌وا نه‌و تو ده‌بیینی .

به‌لگه‌ش فرموده‌ی خوی به‌رزه: **{وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ . الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ . وَتَقَلِّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ . إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ}** الشعراء ۱۱۷ و ۱۱۸ و ۱۱۹ و ۱۲۰

وه فرموده‌ی: **{وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ}** یونس ۶۱ وه به‌لگه‌ش له سوننه‌ت فرموده‌ی (جبریل) ی به‌ناوبانگه له (عمر) رضی الله عنه ده‌فرمودی: (پوژیکیان لای پیغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه وعلی اله وسلم دانیشتبووین ، له پر پیاو ییمان

لئى دەرکەوت ، جلى زۆر سېى بوو مووى زۆر پەش بوو نىشانەى سەفەرى پىۋە ديار نەبوو كەسىش لە ئىمە نەيدە ناسى تاكو لاي پىغەمبەر صلى الله عليه وعلى اله وسلم دانيشت ئىنجا ئەژنۆى نا بە ئەژنۆى پىغەمبەر صلى الله عليه وعلى اله وسلم وه هەردوو ناو لەپى خستە سەر پانەكانى ، ووتى : ئەى محمد هوالم پى بده دەر بارەى ئىسلام ؟ پىغەمبەرى خوا صلى الله عليه وعلى اله وسلم فەرمووى : ئىسلام ئەو يە شايەدى بدهى بە لا اله الا الله محمد رسول الله و نوێژ بکەيت و زەكات بدهيت و پوژوى مانگى پەمەزان بگريت و حەجى مالى خوابکەيت ئەگەر تواناي چونت هەبوو ، ووتى راست دەکەى ، (عمر) ووتى : پىمان سەير بوو پرسىارى لئى دەکات و دەشلى راست دەکەى ، ووتى : ئىنجا هەوالم پى بده دەر بارەى ئىمان ؟ فەرمووى ئەو يە بروات بە خواو بە فرىشتهكانى و بە کتیبەكانى و بە پىغەمبەرەكانى و بە پوژى دوايى و باوەر بىنى بە قەدەر بە خىرو شەپىه وه . ووتى راست دەکەى ، ووتى ئىنجا هەوالم پى بده دەر بارەى ئىحسان ؟ فەرمووى : ئەو يە كە خوا بپەرستيت وه ك ئەو هى بىبىنى ئەگەر نەشيبىنى ئەوا ئەو تۆ دەبىنى ، ووتى هەوالم پى بده دەر بارەى هاتنى قىامەت ؟ فەرمووى : ئەو هى پرسىارى لئى دەكرى زياتر نازانى لەو هى پرسىار دەکات . ووتى دە هەوالم پى بده دەر بارەى نىشانەكانى ؟ فەرمووى : ئەو يە ئافرەتى كويله خاوەندارو گەورەى خۆى بىى ، وه بىبىنى پى پەتى و پووت و هەژارەكان و شوانى مەپان خانوو بەرز بکەنە وه بەسەر يەك . ئىنجا پویشت و ماو يەكى زۆر ماينە وه ، فەرمووى : ئەى عمر ئايا دەزانى كى بوو پرسىار كەرەكە ؟ و وتم : خواو پىغەمبەرەكەى زانا ترن ، فەرمووى : ئەوه (جبريل) بوو هات بۆ لاتان تا دینهكەتان فىر بکات) . (رواه مسلم) .

بنچینهى سیهەم : ناسىنى پىغەمبەرەكەتانه صلى الله عليه وعلى اله وسلم ؛ ئەویش محمدى كورپى عبدالله كورپى عبدالمطلب كورپى هاشم وه هاشمىش لە قورەيشه وه قوريشىش لە عەرەبه وه عەرەب لە نەوهى ئىسماعىلى كورپى ئىبراهيمى خەلىلى خوايه عليهم وعلى نبينا افضل الصلاة والسلام ، وه پىغەمبەرمان صلى الله عليه وعلى اله وسلم شەست و سى سال تەمەنى بوو ، چل سالى پىش پىغەمبەرايهتى و بىست و سى سالىش پىغەمبەر و نىردراو

بوو . بوو به پیغه مبهه به (اقرا) و نیردرا به (المدثر) وه شاره که ی مه که که یه ، وه کوچی کرد بو مه دینه ، خوا ره وانهی کرد به ترسینه ره له هاوبهش دانان وه بانگه وازی ده کرد بو لای یه کتا په رستی ، به لگهش فهرمودهی خوی به رزه : **{ يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ . قُمْ فَأَنْذِرْ . وَرَبِّكَ فَكْبَرٌ . وَثِيَابِكَ فَطَهِّرْ . وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ . وَلَا تَمُنْ بِتَسَكُّتٍ . وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ }** المدثر ۱-۷ وه مانای (قم فانذر) خه لک بترسینی له هاوبهش دانان و بانگه واز بکا بو یه کتا په رستی ، (وربك فكبر) یانی به گه وره ی بگره به یه کتا په رستی (وثیابك فطهر) یانی کرده وه کانت پاک بکه وه له هاوبهش دانان (والرجز فاهجر) الرجز : بته کانه وه (هجر) یان واته : واز لی هینانیان وه بهری بوون لی یان وله وانهی ده یان په رستن ، ده سال له سهر ته وه بوو بانگه وازی ده کرد بو یه کتا په رستی دوی ده سال به رز کرایه وه بو ئاسمان ، وه پینج نویژی له سهر فهرز کرا ، وه سی سال له مه که نویژی کرد ، وه پاشان فهرمانی پی کرا به کوچ کردن بو مه دینه . وه کوچ کردن (الهجرة) : گواستنه وه یه له شاری هاوبهش دانان بو شاری ئیسلام ، وه کوچ کردن فهرزه له سهر ته وه ئوممه ته له شاری هاوبهش دانان بو شاری ئسلام ، وه ته و فهرزه ده مینی تا قیامت هه لدهستی ، به لگهش ته وه یه خوی به رز ده فهرمویت : **{ إِنَّ الَّذِينَ تَوَقَّاهُمْ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَأَسْبَغَةَ فَتُهاجِرُوا فِيهَا فَأَوْلَيْكَ مَا وَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا . إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا . فَأَوْلَيْكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًا غَفُورًا }** النساء ۹۷-۹۹ وه فهرمودهی خوی به رزه : **{ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُون }** العنكبوت ۵۶ به غه وی _ رحمه الله تعالی _ فهرمویه تی : هوی هاتنه خواره وه ی ته و ئایه ته له بهرته و موسلمانانه بوو که له مه که بوون کوچیان نه کرد بوو خوا بانگیان ده کات به ناوی ئیمان . وه به لگه له سهر کوچ کردن له سوننهت فهرمودهی پیغه مبهه ره صلی الله علیه وعلی اله وسلم (لا تقطع الهجرة حتى تقطع التوبة ، ولا تقطع التوبة حتى تطلع الشمس من مغربها) واته . (کوچ کردن نابریته وه تا کو ته وبه کردن ده بریته وه ، ته وبه کردنیش نابریته وه تا کو خور له خور ئاوایه وه هه لدیته) . کاتیک که پیغه مبهه ره صلی الله علیه وعلی اله وسلم جیگیر بوو له مه دینه فهرمانی پی کرا به باقی

شهریعتی ئیسلام وهک زهکات و پوژئی و حهج و جیهاد و بانگ دان و
 ئهمر کردن به چاکه و نههی کردن له خراپه ن وه غهیری وانهش له
 شهرهکانی ئیسلام ، له سهر ئهوه ده سالی بهسهر برد پاشان وهفاتی
 کرد درودو سهلامی خوای له سهر بیت ، وه دینهکهی ماوتهوه ، ئهوه
 دینهکهیهتی هیچ خیریک نیه ئیلا به ئوممهتهکهی نیشان داوه ، وه هیچ
 شهریک نیه ئیلا ئوممهتهکهی لی ئاگادار کردوتهوه ، وه ئه و خیرهی که
 نیشانی داوه : یهکتا په رستهی وهموو ئه و شتانهی خوا خوشی دهوی و
 پی پازیه ، وه ئه و شهرهی ئاگاداری کردینهوه لی : هاوبهش دانان و
 هه موو ئه و شتانهی خوا پی ناخوشه و وهری ناگری . وه خوا په وانهی
 کردوه بو هه موو خه لک ، وه خوا گوئ پایه لی وی فه رز کردوه له
 سهر هه موو (الثقلین) جن و مروّف به لگهش فه رمودهی خوای به رزه : **قُلْ**
يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا {الاعراف ۱۵۸}

وه خوا دینی پی ته و او کرد به لگهش فه رمودهی خوای به رزه : **{الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ**
لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا {المائدة ۳
 وه به لگهش له سهر مردنی صلی الله علیه و علی اله وسلم فه رمودهی خوای
 به رزه : **{إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ . ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ** {الزمر ۳۰-۳۱
 وه خه لک ئه گهر مردن زیندوو ده کرینه وه به لگهش فه رمودهی خوای
 به رزه : **{مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى** {طه ۵۵ وه فه رمودهی
 خوای به رز : **{وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا . ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا** {نوح ۱۷-۱۸
 وه پاش زیندوو بونه وه حیسابیان له گه ل ده کری و پاداشتیان
 ده دریته وه له سهر کرده وه کانیان ، به لگهش فه رمودهی خوای به رزه :
{لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى {النجم ۳۱

وه هه ر که سیک زیندوو بونه وه به درق بخاته وه ئه وه کافر بووه
 به لگهش فه رمودهی خوای به رزه : **{زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي**
لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ {التغابن ۷.

وه خوای گه وره هه موو پیغه مبه رانی په وانه کردوو مه ژده ده ر و
 ترسینه رن به لگهش فه رمودهی خوای به رزه : **{رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ**
لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ {النساء ۱۶۵ یه که میان (نوح) ه علیه السلام ، وه
 ئاخیریان محمد صلی الله علیه و علی اله وسلم . به لگهش له سهر ئه وهی

یه که میان (نوح) ه علیه السلام فرموده‌ی خوای به‌رزه : **{إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ}** النساء ۱۶۳ وه هه موو ئوممه تیک خوا پیغه مبه‌ریکی بو ره وانه کردووه له (نوح) ه وه تا (محمد) صلی الله علیه وعلی اله وسلم فرمانیان پی ده‌کهن به په‌رستنی خوا به ته‌نیایی و نه‌هیان لی ده‌کهن له په‌رستنی (طاغوت) به‌لگه‌ش فرموده‌ی خوای به‌رزه : **{وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ}** النحل ۳۶ وه خوا فرزی کردووه له‌سه‌ر هه موو به‌نده‌کان کوفر به (طاغوت) بکه‌ن و بر‌وا به خوا بی‌تن . (ابن‌القیم) _ رحمه الله تعالی _ ده‌فرموی : (الطاغوت) ئه‌وه‌یه که به‌نده له سنوری خوئی ده‌رچیت له په‌رستراو یان گوئی رایه‌ل کراو یان شوین کوته بی ، وه (طاغوت) ه کانیش زورن وه سه‌ره‌کانیان پی‌نجن (ابلیس) لعنه الله وه هر که‌سیک بی‌ه‌رستری و رازی بی پیی وه هر که‌سیک بانگی خه‌لک بکا بو ئه‌وه‌ی بی‌ه‌رستن وه هر که‌سیک بانگه‌شه‌ی ئه‌وه بکا که زانیاری نا‌دیار (علم‌الغیب) ده‌زانی وه ئه‌وه که‌سه‌ی حوکم بکا به بی‌جگه له وه‌ی خوا دایبه‌زاندووه . وه به‌لگه‌ش فرموده‌ی خوای به‌رزه : **{فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ}** البقرة ۲۵۶ وه ئه‌وه مانای لا اله الا الله یه، وه هاتووه له فرموده‌ی پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه وعلی اله وسلم : (راس الامر الاسلام وعموده الصلاة ، وذروة سنامه الجهاد في سبيل الله) والله اعلم وصلى الله على محمد واله وصحبه وسلم .